

Velek, Viktor:
Hudební umělci mezi Ostravou a Vídní 3 /
Tonkünstler zwischen Ostrau und Wien 3,
Lída Mašková-Kublová – Eva Hadrabová-Nedbalová,
Nakladatelství Lidové noviny, 2019.

Miriam Hasíková

Regionální scény, jejich specifický chod i umělci, stále častěji poutají pozornost badatelů: olomouckým divadlem v 18. a 19. století se v zabývali Jiří Kopecký a Lenka Křupková (*Německá operní scéna v Olomouci*), na jejich práci navázala Miriam Hasíková (*Meziválečné divadlo v Olomouci*). O bratislavském divadle na konci 19. století napsala práci Jana Laslavíková (*Městské divadlo v Prešporku (1886–1899) v kontexte dobové divadelní praxe. Působení riaditeľov Maxa Kmentta a Emanuela Raula*); Viktor Velek se ve své nové knize zabývá oblastí severní Moravy a Vídně.

V pořadí třetí kniha o umělcích, pro které Ostrava a Vídeň v první polovině 20. století sehrály důležitou roli, tentokrát pojednává o dvou českých sopranistkách. Zastavme se ale okamžik u celého knižního seriálu: autorův původní záměr zpracovat dvoujazyčná česko-německá slovníková hesla uměleckých osobností mezi Ostravou a Vídní se nakonec díky velkému množství archivního materiálu rozrostl do tří objemných monografií. Ta první se blíží původní intenci autora a zpracovává více osobností najednou (třeba altistku Helenu Zemanovou nebo barytonistu Richarda Chýlu), druhá je věnovaná tenoristovi Richardu Kublovi a poslední díl na téměř šesti set stranách pojednává o manželce zmíněného pěvce Lídě Maškové-Kublové (1890–1976) a Evě Hadrabové-Nedbalové (1902–1973), ženě slavného dirigenta.

Řada skutečností obě umělkyně spojovala: pocházely z poměrů, kde byla kariéra operní divy nepřijatelná, proto se záhy provdaly za své umělecké kolegy a nedlouho na to se i rozvedly. Obě svou kariéru začínaly v Ostravě, prošly olomouckou scénou a množstvím zahraničních divadel (Mašková působila v třinácti německých divadlech, Hadrabová hostovala kromě československých a rakouských scén i ve Spojených státech ve Filadelfii) a obě (marně) doufaly v užší spolupráci se scénou Národního divadla. Obě disponovaly podobným hlasovým

fondem a svou kariéru postavily na rolích Straussových oper (*Salome*, *Růžový kavalír*, *Elektra*), na italském repertoáru (*Aida*, *Tosca*) a také na interpretacích Carmen nebo Jenůfy. Čtenářům jsou obě osobnosti představeny od nejtělejšího dětství přes studijní léta, manželství a rozvody, vzestup, vrchol i pozdní kariéru, až po smrt a pozůstalost (podrobněji je takto představena Lída Mašková-Kublová).

Díky množství osobní i profesní korespondence dostáváme velmi plastický pohled na osudy obou zpěvaček a také na dobový kontext. Rekonstrukce jejich genealogií včetně úzkého a širšího příbuzenstva i kariér přitom vyžadovala nejenom pečlivou práci v rakouských a českých archivech, ale také invenci a kritický důvtip při překonávání abscentujících či vzájemně si odporujících informací – to se týkalo například nejasného počátku kariéry Lídy Maškové rozebíraného v kapitole „Ostrava (1916–08/1919)“ (s. 103–109), podobné je to v kapitole „Operní debut v Olomouci?“ (s. 398–399), v níž autor poukazuje na existující nepřesnosti při rekonstrukci počátku kariéry Evy Hadrabové.

Zastavme se ještě u formálních náležitostí: dvoujazyčný česko-německý text je rozdělen do dvou sloupců na každé straně; text je dále na způsob slovníku bohatě členěn subkapitolami s nadpisy dle působišť umělkyní (Ostrava, Praha, Vídeň, Olomouc, Prešpurk, Štýrský Hradec, Drážďany, Švýcarsko atd.). Dílčí části knihy (Mašková-Kublová, s. 19–383, Hadrabová-Nedbalová, s. 384–565) jsou uzavřeny samostatným jmenným rejstříkem a seznamem pramenů a literatury – ten je rozříděný podle konkrétní lokality, což budoucí badatelé jistě ocení. Množství citátů z recenzí, dopisů osobních i pracovních, deníků a rozhovorů (v tomto smyslu kniha z části funguje rovněž jako edice pramenů) je doprovázeno faksimiliemi programů, smluv, dopisů, zápisků různého druhu, dále velkým množstvím rozmanitých fotografií – pozornost si zaslouží zejména vzácná fotodokumentace operních představení (Lída Mašková-Kublová v různých inscenacích *Její pastorkyňa* s. 135 / 208 nebo ve *Dvou vdovách* v Ostravě s. 238 aj).

Jak už bylo výše naznačeno, Velkova kniha stojí na pomezí několika žánrů s přesahem k lexikografii i zveřejňování pramenů; jejím hlavním rysem je faktografická důslednost mnohdy na velmi detailní úrovni i fyzicky mimořádně pěkné provedení.